

Skatteminimerende strategier i flernasjonale selskaper med hovedfokus på internprising av immaterielle eiendeler: Illustrert ved en caseanalyse av Vizrt og StormGeo

Margrethe Mykland og Katarina Swendgaard, master i økonomi og administrasjon
Norges Handelshøyskole, høsten 2014

Flernasjonale selskapers bruk av lavskatteland, skatteavtaler og skatteparadiser, har gjort skattemotivert kapitalflytting til et økende problem. Teknologiselskaper som Apple, Microsoft og Google har store verdier i immaterielle eiendeler og kan ved konsernintern handel og internprising utnytte usikkerhetene rundt armlengdeprinsippet. Tidligere forskning har avdekket at flernasjonale selskaper i stort omfang tar i bruk skatteplanleggingsstrategier for å minimere total skattebetaling på konsernnivå. Svakheterne ved dagens skattelovgivning har fått flere organisasjoner, land og media til å engasjere seg i kampen mot skatteunndragelse. Vi belyser problemstillingen gjennom en nærstudie av to selskaper: Vizrt er et eksempel på et teknologiselskap som har vært i søkelyset på bakgrunn av en skattemessig uenighet mellom selskapet og israelske skattemyndigheter. Selskapet har sin opprinnelse fra Bergen og har i dag flere selskaper i ulike land. Ekspansjon og internasjonal vekst kjennetegner også det bergenske teknologiselskapet StormGeo.

En nærmere analyse av Vizrt og StormGeo viser at begge konsernene har datterselskaper i skatteparadiser og at regnskapsmessig informasjon om disse mangler. Vizrt har videre valgt å samle alle rettighetene til sine immaterielle eiendeler i et sveitsisk datterselskap. På grunn av usikkerheten rundt prising av royalties, kan Vizrt skifte profitt fra høyskatteland til lavskattelandet Sveits. Eksempelvis, hos et norsk selskap innad i Vizrt-konsernet, består over 40% av de totale salgsinntektene av konsernintern omsetning og over 40% av de totale driftskostnadene er konsernkostnader fra intern handel. Størsteparten av den konserninterne handelen foregår med det sveitsiske selskapet og omhandler selskapsspesifikke varer, noe som gjør det svært vanskelig for skattemyndighetene å kontrollere om armlengdesprinsippet er fulgt. Det er lett å se for seg at FoU-tjenester knyttet til programutvikling selges konserninternt fra Norge til Sveits, mens det kjøpes lisenser til de samme produktene tilbake fra Sveits.

Selv om Vizrt jevnt over er i skatteposisjon i Norge finner vi at Vizrt sine selskaper i høyskattland har lave profittmarginer, noe som tyder på at kostnadssiden er kunstig høy eller at inntektssiden er kunstig lav. Det er ikke like tydelige indikasjoner på at StormGeo driver med profittflytting innad i konsernet. Likevel er det påvist at begge de flernasjonale selskapene har mye konserninternt salg, hvor handel av immaterielle eiendeler utgjør en stor del og at muligheten for profittflytting er tilstede. Når det kommer til tynn kapitalisering av

datterselskaper i høyskatteland, finner vi at flere av Vizrt sine datterselskaper har høye gjeldsandeler og at det er indikasjoner på at dette er på grunn av intern gjeld. Hos StormGeo derimot finner vi ikke tegn til at selskapet bruker denne strategien. StormGeo har imidlertid nylig blitt kjøpt opp av oppkjøpsfondet EQT, et selskap som har mye kunnskap om skatteplanlegging. Det er dermed et mulig scenario at EQT ser rom for å implementere mer aggressive skatteplanleggingsstrategier i StormGeo.

Selskaper i Norge har mulighet til å motta offentlig støtte fra blant annet Innovasjon Norge og Forskningsrådet i forbindelse med forsknings- og utviklingsarbeid. Det antas at dette er samfunnsøkonomisk lønnsomt fordi forskning og innovasjon gir økt verdiskaping. Skatt blir ikke omtalt som noe tema eller kriterium for å motta støtte. Dersom staten støtter FoU, og de selskapene som lykkes flytter overskuddet ut av Norge, vil det redusere den samfunnsøkonomiske avkastningen av støtten. Både Vizrt og StormGeo har benyttet seg av statlige støtteordninger. Begge selskapene har gode muligheter for å flytte profitt ut av Norge, og sterke tendenser finnes hos Vizrt der alle de immaterielle eiendelene er samlet i Sveits. Det kan dermed tenkes at kriteriene for tildeling av støtte er for svake, og at selskapers skatteplanlegging bør inkluderes i større grad. Vi anbefaler som et første skritt at selskaper som mottar støtte må rapportere om hvor de immaterielle eiendelene som utvikles skal ligge. På lengre sikt kan Innovasjon Norge og Forskningsrådet jobbe for å sikre at rettighetene til de immaterielle eiendelene blir værende igjen i landet og generere inntekter her.

Hovedutfordringen knyttet til den skattemessige utviklingen i samfunnet er at kapital kan flyttes globalt, mens politisk styring fremdeles foregår på nasjonalt nivå. Videre er det vanskelig for skattemyndigheter å oppdage skatteplanlegging når flernasjonale selskaper benytter seg av kompliserte organisasjonsstrukturer ved bruk av skatteparadis, som innebærer lite transparens. Myndigheter og organisasjoner arbeider derfor for å implementere nye reguleringer fremover, som ACE og CBIT-systemer, FATCA, enhetlig skattelegging og BEPS. I Norge har Scheel-utvalget lagt frem forslag til tiltak som kan forhindre fremtidig profittflytting ut av Norge, blant annet å senke selskapsskatten fra 27% til 20% og å innføre kildeskatt på renter og royalties. Det presiseres imidlertid i Scheel-utvalgets rapport at kildeskatten i første omgang kun vil omfatte betalinger til land Norge ikke har skatteavtale med, eller hvor skatteavtalen åpner for kildeskatt på royaltybetalinger. I Vizrt sitt tilfelle, har Norge og Sveits en skatteavtale som sier at det ikke skal betales kildeskatt på royalties mellom disse statene. Dersom de nye forslagene blir innført, vil det likevel være vanskeligere for flernasjonale selskaper å finne smutthull i skattelovgivninger og drive med aggressiv skatteplanlegging i fremtiden.